

Hoe wil Vlaanderen nieuwkomers overtuigen van een inclusieve samenleving als inburgeringsbeleid de meest kwetsbaren uitsluit?

Twee cursisten tijdens de taalles. Beeld Joost van den Broek ♦ Exclusief voor abonnees door **DIRK LAFAUT**, **MYRIAM HALIMI** en **PASCAL DEBRUYNE EA**
18 juni 2021, 6:30

Volgende week komt een zoveelste wijziging van het inburgerings- en integratiedecreet ter stemming in het parlement. De Vlaamse Regering legt de lat voor inburgeraars nog hoger met straffere taaleisen, bijkomende plichten, resultaatsverbintenissen en hoge kosten voor de betrokken nieuwkomers zelf. Wat betreft maatregelen die de overheid zal nemen om drempels voor nieuwkomers te verlagen, merken we tot nu toe vooral veel vaagheid. In weerwil van wat het decreet nog altijd beweert, dreigt integratie zo steeds minder een wederkerig verhaal te worden. Wij streven naar een decreet dat garanties biedt op een integratiebeleid dat

ondubbelzinnig van twee kanten komt. Dat is het samenlevingsverhaal waaraan wij willen helpen schrijven.

SLECHTE LEERLING

Niet de participatie van nieuwkomers aan inburgering vormt vandaag de grootste uitdaging, maar wel de volwaardige participatie aan de samenleving waartoe die net moet leiden. Nergens in Europa is de werkzaamheidsgraad voor personen geboren buiten de EU, zo laag als in ons land. Ook Vlaanderen doet het niet opmerkelijk beter. Ook in de OESO- onderwijsystemen is de etnische kloof in onderwijsprestaties waarmee wij kampen ongezien. Op de woonmarkt, levert het tekort aan kwalitatieve en betaalbare woningen, in combinatie met discriminatie en voorrangscriteria als lokale binding, nieuwkomers uit aan malafide huisjesmelkers. Geen wonder dat 30 procent van de bevolking geboren buiten de EU onder de armoededrempel leeft. Hun armoederisico ligt meer dan vier keer hoger dan bij wie van Belgische origine is.

De uitdagingen zijn legio. Verandering is noodzakelijk. Maar voorwaarde is wel dat deze verandering inzet op de grootste uitdagingen en hierin ook vooruitgang boekt. Net daar knelt het schoentje. De regering blijft kloppen op de nagel van inburgering. De collectieve verantwoordelijkheid voor een geslaagd integratiebeleid wordt zo ondergesneeuwd. Van het positieve samenlevingsverhaal dat de Vlaamse Regering wil schrijven zien we te weinig terug in de tekst van dit decreet. Sterker nog: de hervorming die vandaag voorligt, dreigt zelfs contraproductief uit te draaien voor die verhoopte volwaardige participatie in de samenleving. Daarvoor is vertrouwen de basis, en niet het wantrouwen dat verweven zit in dit hele decreet met twee maten en twee gewichten voor nieuwkomers. Met een melding aan de Dienst Vreemdelingenzaken over de geleverde integratie-inspanningen als stok achter de deur.

ZELFREDZAAMHEID

De regering beweert in te zetten op economische zelfredzaamheid van nieuwkomers om zo het risico op armoede bij deze groep te voorkomen. Maar nu het verplichte aanbod van lessen Maatschappelijke Oriëntatie (MO) en Nederlands (NT2) betalend wordt, wacht hen een nieuwe financiële aderlating. Terwijl de onkostenvergoedingen voor vervoer, vertaalkosten of kinderopvang al waren afgeschaft, vraagt de regering voor elk lesonderdeel 90 euro voor de cursus en 90 euro voor het examen. Wie niet slaagt moet opnieuw betalen. Terwijl het overgrote deel van de verplichte inburgeraars niet eens terug kan vallen op een uitkering of leefloon.

Door die retributie dreigt de vrijwillige deelname aan inburgering bovendien af te kalven. Intra-Europese migranten die niet verplicht zijn tot inburgeren, zullen twee keer nadenken vooraleer zich in te schrijven. Ook omwille van het zwaardere parcours, waarbij mensen niet langer op inzet, maar op het resultaat op een standaardexamen afgerekend worden.

TAALHORDES

Slaag je voor je inburgering, dan is de kous nog niet af: binnen de twee jaar moet je bijkomend nog eens het mondelinge taalniveau B1 halen. Op straffe van sanctie. Tenzij je minstens 6 maanden onafgebroken werkte of opleiding volgde. Dat wordt voor veel nieuwkomers een moeilijk of onmogelijk te nemen horde. Onregelmatig werk via interim en dagcontracten is voor de doelgroep bovendien eerder regel dan uitzondering.

De overheid erkent zelf dat de meerwaarde van een inburgeringsattest vandaag maar magertjes is. Uit evaluatieonderzoek blijkt dat inburgering nauwelijks positief bijdraagt aan de kans op werk. Daarom moet in de

toekomst elke inburgeraar zich verplicht inschrijven bij de VDAB. Helaas is de VDAB niet verplicht om elke inburgeraar ook effectief een stage, beroepsopleiding, werkplek of mentoringsaanbod te garanderen.

TWEE MATEN TWEE GEWICHTEN

Wij zijn bezorgd dat een samenlevingsverhaal verzandt in een eenzijdig verplichtend inburgeringstraject zonder garantie op evenredige participatie op de arbeids- en huisvestingsmarkt en in het onderwijs. De overheid wordt steeds strenger voor inburgeraars, maar garandeert geen rechtvaardig antidiscriminatiebeleid om hen te beschermen. Wie als immomakelaar discrimineert, maakt nauwelijks kans om gesanctioneerd te worden, en komt zelfs dan weg met een schadevergoeding van maximaal 1200 euro. Wie als nieuwkomer zijn inburgeringsplicht niet nakomt, riskeert een sanctie van 5000 euro en verlies van zijn verblijfsvergunning.

Nieuwe beleidsinitiatieven hollen dat felbevochten burgerschap nog verder uit door nieuwkomers sociale rechten te ontnemen. Zelfs mét inburgeringsattest zal een nieuwkomer voortaan 10 jaar moeten wachten tot hij recht krijgt op sociale bescherming en minstens 5 jaar in dezelfde gemeente wonen om aanspraak te kunnen maken op een sociale woning. Het inburgeringstraject maakt op die manier haar belofte steeds minder waar. Het biedt geen toegangsticket tot de samenleving. Het leidt niet tot volwaardig burgerschap, maar slechts tot een B- burgerschap.

Dit alles helpt de inclusieve samenleving die de regering beoogt, ons insziens, niet vooruit. Hoe wil Vlaanderen nieuwkomers overtuigen van de meerwaarde van een inclusief samenlevingsmodel als haar eigen inburgeringsbeleid de meest kwetsbaren uitsluit? Als we tegenover die strenge plichten niet het recht op volwaardig burgerschap en evenredige participatie kunnen plaatsen?

Wij, middenveldorganisaties, academici en burgers uit de ontvangende samenleving, staan alvast klaar om dat inclusief en wederkerig inburgerings- en integratieverhaal samen met de beleidsmaker vorm te geven. Dit willen we doen binnen een aangepast decreet.

ACOD Onderwijs; ACV; Beweging.net; AIF+; Decenniumdoelen; Dr. Dirk Lafaut, VUB; Dr. Myriam Halimi, VUB; Dr. Pascal Debruyne, UGent; Ella vzw; Gastvrij Beveren; Gastvrij Netwerk vzw; Hand in Hand tegen racisme vzw; Hannah Interculturele Projecten vzw; Kif Kif; Kris Wynant; Laura Westerveen, postdoctoraal onderzoeker, VUB; Ligo, Centra voor Basiseducatie; Minderhedenforum; Nederlandstalige Vrouwenraad; Netwerk tegen Armoede; ORBIT vzw; OVDS (Oproep voor een Democratische School); Prof. Jozefien De Leersnyder, KU Leuven; Prof. Dr. Evert Zinzen, VUB; Prof. Dr. Pieter-Paul Verhaeghe, VUB; Prof. Dr. Herman Baert, voorzitter van de Onthaalgroep Vluchtelingen Herent; Prof. Dr. Ilke Adam, VUB; Prof. Dr. Kristin Henrard, VUB; Prof. Dr. Florian Trauner, VUB; PROGRESS Lawyers Network; Recht op Migratie vzw; Sankaa vzw; Sector Samenlevingsopbouw; Tuur Van Empten; Unie Van actieve Verenigingen; Vlaams ABVV; Vluchtelingenwerk Vlaanderen.